

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Переклад адвокатів, кандидатів юридичних наук Олександра Дроздова та Олени Дроздової
повного тексту даного рішення Європейського суду з прав людини

© Переклад Олександра Дроздова та Олени Дроздової.

Офіційне цитування:

CASE OF RAMANAUSKAS v. LITHUANIA (No. 2)

(Application no. [55146/14](#))

Офіційний текст англійською мовою: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-180850>

Справа «Раманаускас проти Литви (No.2)»

(заява № 55146/14)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

20 лютого 2018 р.

Це рішення набуде статусу остаточного за обставин, викладених у пункті 2 статті 44 Конвенції. Воно може підлягати редакційним виправленням.

У справі «Раманаускаса проти Литви (№.2)»

Європейського суду з прав людини (четверта секція), засідаючи Палатою у складі:

Ганна Юдківська, Голова,

Вінсент А. Де Гаetano,

Фаріс Вегабовіч,

Егідіуос Кюріс,

Юлія Мотоц,

Карло Ранцоні,

Петер Пашколай, судді

та Андреа Таметті, заступник Секретаря Секції, після обговорення за зачиненими дверима 16 січня 2018 року, постановлює таке рішення, що було ухвалено у той день:

ПРОЦЕДУРА

1. Справу розпочато за заявою (№ 55146/14) проти Литовської Республіки, поданою до Суду відповідно до Статті 34 Конвенції про захист прав людини і основних свобод («Конвенція») громадянином Литви, паном Кестасом Раманаускасом («заявник»), 28 липня 2014 року.
2. Заявника представляв пан М. Забіта, адвокат, що практикує в Вільнюсі. Уряд Литви («Уряд») було представлено їх агентом, пані К. Бубніте.
3. 9 листопада 2016 року скарга, щодо неупередженого слухання справи та ймовірного підбурювання до вчинення злочину давання хабара, була передана Уряду, а решта частина скарги була визнана неприйнятною відповідно до правила 54 § 3 Регламенту Суду.

ФАКТИ

I. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

4. Заявник народився в 1966 році і живе в м. Кайшядоріс.

5. Заявник працював адвокатом і вів свою приватну практику.

6. 28 січня 2011 року засуджений в'язень В. Ш. виступив із заявою в Спеціальну слідчу службу (Specialiąją tyrimų tarnybą, далі «СТТ») і заявив наступне. Він чув від інших ув'язнених, що заступник начальника виправної установи Правієнішкеса, Л. Д., брав хабарі для переведення ув'язнених в блоки з більш легкою охороною, а також Л.Д. повідомив В.Ш., що його можна звільнити на випробувальний термін за гроші. В.Ш. був допитаний СТТ і заявив, що в грудні 2010 року Л.Д.

запросив його в свій офіс і запитав, чи хоче він бути звільнений раніше. Л.Д. зазначив, що у нього є друг, який міг би допомогти В.Ш. отримати умовно-дострокове звільнення, і пообіцяв організувати зустріч з ним. В тому місяці В.Ш. знову був запрошений Л.Д. в офіс останнього, де він зустрівся з заявником (див. пункт 7 нижче). В.Ш. запитав заявника, що він повинен зробити, щоб отримати звільнення на випробувальний термін. Заявник зазначив, що В.Ш. спочатку потрібно буде перевести в блок з більш легкою охороною. В.Ш. запитав заявника, скільки це буде йому коштувати, і заявник відповів, що Кайшіодори [районний суд] обійдеться йому в 7 000 литовських літів (LTL, приблизно 2 027 євро (EUR)). Після цього заявник назвав кілька суддів, які погодилися б звільнити В.Ш. на випробувальний термін. Заявник також зазначив, що вартість однієї і тієї ж справи в Каунаському обласному суді складе приблизно 10 000 літів (приблизно 2 896 євро), але це не є остаточною сумою. Заявник також зазначив, що В.Ш. доведеться заплатити 1000 LTL (приблизно 290 євро) за переведення в блок з нижчим ступенем безпеки. Після цієї розмови В.Ш. почав записувати свої розмови з Л.Д., а заявник використовував диктофон, який, за його словами, він отримав від інших ув'язнених в обмін на сигарети. Цифри, згадані в ході інших нарад, складали 2 000 літів (приблизно 579 євро) для переведення в інший підрозділ і 12 000 літів (приблизно 3 475 євро) для суддів в Каунаському обласному суді, оскільки цю суму було б легше розділити на три ніж 10 000 літів. В.Ш. заявив, що з заявником не було укладено ніяких угод про юридичні послуги. В.Ш. потім зв'язався зі знайомим Г.Т., колишнім співробітником поліції, який обіцяв зв'язатися з керівництвом.

7. Записана стенограма розмови між В.Ш. і заявником 26 січня 2011 року показала, що В.Ш. витратив близько 35 000 літів (приблизно 10 137 євро).

Розмова йшла таким чином:

“ Заявник: ‘...Ви розумієте, що посереднику, який поїде, також знадобляться деякі гроші, і..’

...

Заявник: ‘Ви знаєте, зарплати там [LTL] 7000, так що ви розумієте...’

Заявник: ‘Як з [D], коли він приніс, дивіться, він пішов туди з цими копійками, [вони] сказали «ні», і у нього не було більше ...’

В.Ш.: ‘Послухай, я буду чесний, наприклад, я сказав заступнику голови, який мене питав. Я сказав йому, що у мене буде десять, десять євро, так би мовити тридцять п'ять літів.’

Заявник: ‘...З цим ми можемо легко поговорити про Каунас.’

...

Заявник: ‘Я вірю тобі. Я думаю, що це буде проходити з такою сумою грошей.’”

Заявник сказав В.Ш., що ця сума насправді може не знадобитись. В.Ш. сказав заявнику, що Г.Т. зв'яжеться з ним і надасть йому 2 000 літів (579 євро). Заявник також повідомив В.Ш. що він виграв справу проти Литви в Суді і що він не брав хабар за цю справу. Розмова йшла таким чином:

“ Заявник: ‘Я вже стикався з таким, і тільки в Страсбурзі я налагодив справи. Я виграв [в] Страсбурзькому суді проти Литви. Я раніше працював прокурором.’

В.Ш.: ‘Заступник мені нічого не сказав.’

Заявник: ‘Я міг би повернутися до того, щоб бути прокурором. Я виграв справу проти Литви в Страсбурзі.’

В.Ш.: ‘Я... потисну вам руку. Можу сказати... це здається мені нереальним.’

Заявник: ‘Прокурор з хабарем ... Страсбург довів, що це провокація. Я довів це в Страсбурзі. Судовий розгляд [там] зайняв вісім років.’

Заявник: ‘Це не має нічого спільного з хабарем ... Я ... купив квартиру, я попросив когось дати мені кредит ... Він ... пізніше був ув'язнений. Потім він був звільнений ... і став інформатором.’

В.Ш.: ‘Другом?’

Заявник: ‘... Раніше він спав у домі моєї мами ... Я не знаю, куди він зник. Він не помре природною смертю. Я був не єдиним, кого він підставив. Ще є два судді в Каунасі.’

...

Заявник: ‘І я виграв справу в Страсбурзі пізніше. Верховний суд реабілітував мене.’

В.Ш.: ‘Так.’

Заявник: ‘Велика палата із сімнадцяти суддів, пленарне засідання у кримінальних справах.’

...

Заявник: ‘Дивись. Коли прийде ця людина? Щоб я знав...’

В.Ш.: ‘Тобто, я можу подзвонити вам і сказати лише одне слово. Завтра, післязавтра.’”

Заявник попросив В.Ш. щоб переконатися, що Г.Т. нікому не скаже про цю угоду, і В.Ш. запевнив його, що Г. Т. не буде задавати ніяких питань.

8. 31 січня STT звернулось до прокурора з клопотанням до судді, що веде досудовий розгляд, для дозволу Г.Т. і В.Ш. на пропозицію та дачу хабара Л.Д., і заявника, відповідно до положень внутрішнього законодавства. Прокурор також звернувся з клопотанням про дозвіл на здійснення відео і / або аудіо-запису, щоб зробити фотографії та дозволити трьом співробітникам стежити за телефонними розмовами Л.Д. і заявника. Прокурор також попросив суд другого округу Вільнюса від імені STT санкціонувати таємне спостереження за заявником і Л.Д. протягом двох місяців. STT додатково поінформувало прокурора про те, що проти Л.Д. і заявника було розпочато досудове розслідування.

9. У той же день суд другого округу Вільнюса санкціонував прослуховування телефонів Л.Д., В.Ш., Г.Т. та заявника, і дозволив Г.Т. і

В.Ш. здійснити дії, що імітують злочинну поведінку, протягом двох місяців, до 31 березня 2011 року. В.Ш. було дозволено використовувати різні види телекомунікацій та електронних мереж.

10. 31 січня 2011 року В.Ш. було переведено в блок з більш легкою охороною, на підставі гарної поведінки й активної участі в святкуванні до Дня захисників Свободи.

11. 31 січня 2011 року STT допитало Г.Т. Він заявив, що відвідав В.Ш. раніше, в січні 2011 року, і що останній запитав його, чи зможе він надати 2 000 літів. Г.Т. погодився.

12. 1 лютого 2011 року В.Ш. і Г.Т. підписали документи, в яких йшлося про те, що їм не дозволялося підбурювати кого-небудь до скоєння злочину.

13. У той же день заявник відвідав В.Ш., і вони говорили про ситуацію В.Ш.

14. Пізніше в той же день Г.Т. зателефонував заявнику і погодився зустрітися з ним на наступний день. Після зустрічі Г.Т. залишив 2 000 літів, що були надані йому співробітниками STT, в боковій кишені машини заявника.

15. 3 лютого 2011 року В.Ш. зателефонував заявнику і запитав, як йдуть справи. Заявник сказав, що він передзвонить, але пізніше попросив зателефонувати наступного вівторка. 10 лютого 2011 року В.Ш. зателефонував заявнику і сказав, що вони будуть на зв'язку; він також запитав, чи відвідає його заявник, і заявник сказав, що він прийде в будь-якому випадку в майбутньому. 14 лютого 2014 року В.Ш. зателефонував заявнику і сказав, що отримав характеристику від психолога, і заявник заявив, що він буде на зв'язку. В.Ш. потім запитав заявника, чи слід йому зателефонувати заявнику, і заявник сказав, що він може телефонувати, коли документи для його переведення в підрозділ з більш легкою охороною будуть готові. 19 лютого 2011 року В.Ш. зателефонував заявнику і повідомив йому, що документи для суду вже підготовлені. Заявник сказав, що він буде на зв'язку і прийде провідати В.Ш., тому що вони не могли розмовляти по телефону. Заявник сказав, що В.Ш. може подзвонити йому в наступну середу або четвер, але потім вирішив, що в середу буде краще. 1-3 березня 2011 року В.Ш. подзвонив Л.Д. і поскаржився, що він не може зв'язатися з заявником, і попросив допомоги його знайти. 3 березня 2011 року Л.Д. зателефонував якомусь А., і запитав його, де знаходиться заявник. А сказав йому, що це був не перший раз, коли заявник зникав.

16. 7 березня 2011 року Л.Д. подзвонив заявнику і сказав, що люди його шукають. Заявник сказав, що справа В. Ш. все ще триває. Л.Д.

попросив заявника прийти і зустрітися з В.Ш. і заявник сказав, що зрозумів. В.Ш. потім зателефонував заявнику, який сказав, що він збирається відвідати В.Ш. через декілька годин, і вони поговорять особисто. В.Ш. знову подзвонив заявнику в той же день і запитав, чи зможе він принести медичний висновок на засідання, і заявник сказав, що він уже знаходиться у виправній установі. В процесі візиту вони обговорили той факт, що справу В.Ш. ще не було передано в суд. В.Ш. запитав, чи мав заявник необхідну можливість звернення до суду [Каунаського обласного суду]. Заявник підтвердив, що можливість є, та що відповідна особа повертається з Австрії в наступний понеділок, і що без цієї людини справа не може бути вирішена там. Заявник запитав, чи хотів би В.Ш., щоб він брав участь в слуханні в суді першої інстанції, і В.Ш. сказав, що хотів би. Потім вони поговорили про чиюсь іншу ситуацію, і заявник сказав, що знає прокурора і купив його. Заявник далі сказав, що не кожен прокурор може бути куплений, але є два, яких він може купити. В.Ш. сказав, що у нього є 30 000 літів (приблизно 8 689 євро), і неважливо, за який [суд] він повинен заплатити. Потім заявник попросив В.Ш. говорити тихіше. Також він попросив В.Ш. телефонувати йому час від часу. В.Ш. запитав, чи доведеться йому щось заплатити до слухання в окружному суді Кайшядора, і заявник сказав, що він не буде давати багато, тому що шанси були п'ятдесят на п'ятдесят. Заявник також сказав, що інша частина грошей буде зберігатися в резерві для Каунаса [районного суду], і він візьме 1000 літів за Кайшядорі (районний суд). Пізніше в тій самій розмові він згадав 1500 літів (приблизно 434 євро). Заявник попросив В.Ш. зв'язатися зі своєю контактною особою, яка повинна була зателефонувати і зустрітися із заявником ввечері. Після того, як заявник залишив виправну установу В.Ш. подзвонив йому і сказав, що папери повинні бути відправлені в суд двадцять третього. Заявник попросив В.Ш. зателефонувати йому через годину. Коли В.Ш. подзвонив, заявник сказав йому, що слухання відбудеться 23 березня, і що заявник буде брати в ньому участь; він також попросив зателефонувати йому ввечері.

17. 9 березня 2011 року В.Ш. зателефонував заявнику, який сказав, що він напише В.Ш. повідомлення. 14 березня 2011 року В.Ш. подзвонив заявнику, і вони знову обговорили ситуацію В.Ш. 17 березня 2011 року В.Ш. зателефонував заявнику, і заявник сказав, що вони будуть підтримувати зв'язок після наступної неділі, а В.Ш. було запропоновано зателефонувати в понеділок після обіду. 18 березня 2011 року В.Ш. подзвонив заявнику, який сказав, що не братиме участі у слуханні в суді першої інстанції, щодо звільнення В.Ш. на випробувальний термін і що,

якщо щось трапиться, він повідомить В.Ш. 21 березня 2011 року В.Ш. зателефонував заявнику, який підтвердив свої слова щодо суду першої інстанції, тому що він не очікував від нього нічого хорошого. Однак він сказав, що спробує поговорити з кимось і з В.Ш. сказав, що він це не забуде. 23 березня 2011 року В.Ш. подзвонив заявнику і повідомив йому, що окружний суд Кайшядорі вирішив не звільняти його умовно-достроково. Потім заявник сказав, що він відвідає В.Ш. щоб той міг підписати апеляцію. 23 березня 2011 року В.Ш. зателефонував Л. Д. і попросив його спитати заявника про шанси В.Ш. на умовно-дострокове звільнення. Л.Д. подзвонив заявнику того ж дня і запитав, як йдуть справи зі його клієнтом. Заявник сказав, що він приїде в п'ятницю, і що вони поговорять тоді. 25 березня 2011 року заявник відвідав В.Ш., який підписав кілька порожніх аркушів паперу, на яких заявник сказав, що він пізніше напише апеляцію. В.Ш. запитав, чи буде апеляція покриватися сумою, про яку вони говорили раніше. Заявник сказав, що буде видно, що він поговорив з цими людьми і попросив їх зробити все, і що тоді вони отримають гроші. В.Ш. потім сказав заявнику, що його контактна особа прийде в наступний понеділок. Після цього вони обговорили суми, і заявник сказав В.Ш. що вся сума, про яку вони говорили, буде необхідна. В.Ш. запитав, чи вони говорять про тридцять [тисяч], і чи включає ця сума частку заявника, і заявник сказав, що включає. Заявник також сказав, що до цього часу даної суми б вистачило, щоб гарантувати його умовно-дострокове звільнення на сто відсотків, але тепер виникла якась проблема. Потім заявник сказав В.Ш. зателефонувати його контактній особі, і попросити її зустрітися з заявником в понеділок. В.Ш. запитав, чи повинна його особа (Г.Т.) принести тридцять (тисяч), і заявник підтвердив, що повинна.

18. 29 березня 2011 року заявник і Г.Т. зустрілися в машині заявника, де заявнику було надано 30 000 літів, щоб він міг забезпечити умовно-дострокове звільнення В.Ш. Заявник був негайно заарештований співробітниками STT, і гроші були знайдені в боковій кишені дверей машини заявника.

19. В.Ш. був допитаний додатково 30 березня 2011 року. Він заявив, що Л.Д. говорив про заявника як про надійну особу, яка має доступ до прокурорів і суддів. В.Ш. також показав, що Л.Д. був першим, хто почав і розмову про можливість В.Ш. бути умовно-достроково звільненим, і що Л.Д. кілька разів говорив йому, що «серйозні люди платять гроші і звільняються і не сидять у в'язниці» (*rimti vyrai moka pinigų ir eina į laisvę, o ne sėdi kalėjime*).

20. 8 квітня 2011 року Каунаський обласний суд відхилив апеляцію В.Ш. і залишив в силі рішення першої інстанції про відмову в умовно-достроковому звільненні.

21. 9 серпня 2011 року було складено обвинувальний акт проти Л.Д. і заявника. Заявника було звинувачено в тому, що він обіцяв вплинути на Л.Д. і суддів в окружному суді Кайшядора і Каунаському обласному суді за допомогою давання хабара, після чого В.Ш. було б умовно-достроково звільнено. Його також звинуватили в отриманні хабара в 2 000 літів і 30 000 літів відповідно у двох епізодах.

22. 31 серпня 2011 Апеляційний суд розглянув клопотання прокурора про передачу кримінальної справи до окружного суду Кайшядорі. Апеляційний суд постановив, що якщо заявник сказав, що він може впливати на двох суддів в Кайшядорі, то справу буде передано в районний суд Кедайняй, щоб її розгляд був справедливим.

23. 19 жовтня 2011 року третій місцевий суд Вільнюса задовольнив клопотання В.Ш. на умовно-дострокове звільнення. Суд постановив, що в той час, коли В.Ш. відбував покарання у Вільнюській виправній установі, де він брав участь в програмах соціальної реабілітації, правової та соціальної освіти, а також надавав інформацію, В.Ш. працював над тим, щоб його звільнили.

24. За рішенням від 18 липня 2012 року районний суд Кедайняйна визнав заявника винним у підкупі посередника і засудив його до шістдесяти днів позбавлення волі. Суд встановив, що Г.Т. надав заявнику 2 000 літів і 30 000 літів відповідно під час зустрічей 2 лютого і 29 березня 2011 року, в обмін на обіцянку, що заявник допоможе в розгляді справи, щодо умовно-дострокового звільнення В.Ш. Заявник не визнав себе винним і заявив, що проти нього було організовано провокаційний акт. Він також заявив, що гроші, які він отримав, були винагородою за його послуги в якості адвоката В.Ш. Заявник сказав, що, хоча угоду про надання юридичної допомоги не було укладено, він мав намір підписати її після розгляду справи, щодо умовно-дострокового звільнення В.Ш. Заявник відмовився надати свої коментарі щодо аудіозаписів і заявив, що його бесіди з В.Ш. не стосуються справи, тому що він тільки хотів показати, що він працює над цією справою. Ці розмови не мали ніяких наслідків, оскільки він не міг вплинути на Л.Д. або суддів в місцевому суді Кайшядорі і в Каунаському обласному суді. (Pokalbių telefonu ir įrašų su V.[Š.] nekomentuojama, paaiškindamas, kad visi jo pokalbiai su V.[Š.] buvo dėl akių, kadangi kažką kalbėti su V.[Š.] reikėjo, tad nieko nereiškiančiais pokalbiais jis tik siekė parodyti, kad dirba, tačiau tuo jis nesiekė sukelti jokių pasekmių, kadangi negalėjo paveikti nei L.[D.], nei Kaišiadorių apylinkės ar

Kauno apygardos teismo teisėju). Г.Т. заявив, що він знав В.Ш. з 2000 року, і що В.Ш. подзвонив йому і попросив про допомогу. Коли Г.Т. відправився до виправної установи Правінішкес, В.Ш. сказав йому, що заявнику потрібні гроші і що В.Ш. мав сумніви, що гроші будуть використані належним чином.

Висновки суду були засновані на свідченнях В.Ш., Г.Т., Л.Д. та інших співробітників виправної установи Правінішкес. Він також розглянув секретні записи розмов заявника, в тому числі записані до отримання дозволу на дії, що імітують злочинну поведінку. Суд постановив, що стенограми розмов між заявником і В.Ш. показали, що заявник першим повідомив, що потрібно заплатити деяку суму грошей. Свідчення заявника про те, що він збирався укласти угоду про юридичні послуги після того, як він взяв 30 000 літів, були спростовані його розмовою з Г.Т., де заявник повідомив, що в разі невдачі він збереже 20% грошей і поверне решту. Відеозапис показав, що заявник не порахував гроші, і що він вказав Г.Т. покласти їх в бокову кишеню дверей автомобіля. Це дозволило суду зробити висновок про те, що заявник розумів, що гроші були винагородою за його злочинну діяльність. Суд також постановив, що показання свідків, аудіо- та відеозаписи В.Ш. показали, що заявника не підбурювали до того, щоб взяти хабара, і що імітаційна модель кримінальної поведінки застосовувалася в межах, встановлених судом (див. пункт 12 вище). В рамках того ж рішення Кедайняйский районний суд визнав Л.Д. винним в зловживанні службовим становищем і фальсифікації документів, що дозволило перемістити В.Ш. в блок з більш легкої охороною (див. пункт 10 вище). Він наказав Л.Д. виплатити штраф у розмірі 12 480 літів (приблизно 3 614 євро). Л.Д. визнав себе винним, але відмітив, що В.Ш. називав заявника адвокатом, який міг допомогти йому добитися умовно-дострокового звільнення. Суд вирішив повернути диктофон В.Ш.

25. Заявник і Л.Д. подали на апеляцію. Заявник стверджував, що положення внутрішнього законодавства були застосовані неправильно, що В. Ш. і Г.Т. були під надмірним тиском, і що В.Ш. використовував несанкціоноване обладнання, диктофон, який йому не дозволялося мати в тюрмі. Заявник попросив апеляційний суд допитати В.Ш. і запитати його, як він отримав такий диктофон у виправній установі. Заявник також сказав, що Л.Д. тримав під контролем питання, які стосувалися переводу В.Ш. в блок з більш легкої охороною, і що немає ніяких доказів того, що він намагався підкупити Л.Д. Заявник також сказав, що він ніколи не називав якусь конкретну особу в суді, яку б він підкупив, тому що він не збирався здійснювати такий акт. Він тільки розмовляв з В.Ш. про

підсумки судового розгляду, щодо умовно-дострокового звільнення, оскільки В.Ш. постійно дзвонив йому.

26. 23 жовтня 2012 Апеляційний суд схвалив клопотання прокурора про передачу справи до обласного суду Паневежисі з Каунаського обласного суду, для розгляду апеляції з метою проведення справедливого судового розгляду.

27. Паневежський обласний суд провів усний розгляд справи, на якому було допитано декілька свідків, включаючи В.Ш. 13 червня 2013 року Паневежський обласний суд постановив, що В.Ш. купив диктофон для особистого використання, і що положення внутрішнього законодавства прямо не забороняють використання такого обладнання в тюрмі. Суд також зазначив, що первинний контакт між В.Ш. і заявником був влаштований Л.Д., що В.Ш. заздалегідь не знав заявника і не мав мотивів спонукати його вчинити злочин. Суд також встановив, що між заявником і В.Ш. не було укладено угоду про надання юридичних послуг, і що аргумент заявника про те, що він мав намір укласти її пізніше, був відхилений як спроба поліпшити його ситуацію. На підставі аудіозаписів суд також зазначив, що заявник першим сказав, що він може вирішити це питання за гроші. Суд також встановив, що не було ніякого підбурювання, і що органи не чинили активного тиску на заявника, щоб той скоїв злочин. Навпаки, заявник підбурював В.Ш. дати йому суму, якої б було достатню для нього самого, посередника і трьох суддів. Суд також постановив, що на момент скоєння злочину, стаття 226 § 1 Кримінального кодексу передбачає два альтернативних покарання за підкуп посередника: арешт або позбавлення волі на строк до трьох років. 5 липня 2011 року в Кримінальний кодекс було внесено зміни, і злочин, вчинений заявником кваліфіковано за статтею 226 § 2 Кримінального кодексу, яка передбачає різні види покарань: штраф, арешт або тюремне ув'язнення терміном до п'яти років. Оскільки чинне положення передбачає більш м'яке покарання, суд вирішив накласти штраф у розмірі 65 000 літів (приблизно 18 825 євро). Суд відхилив апеляцію Л.Д. на тому ж слуханні.

28. Заявник подав касаційну скаргу. Він знову стверджував, що його підбурювали до вчинення злочину, що В.Ш., як засудженому в'язню, не було дозволено мати записуюче обладнання, що йому це обладнання надало STT, і що стенограми записів не повинні використовуватися в якості доказів проти нього у справі. Заявник також стверджував, що 2 000 літів були винагородою за його юридичні послуги, та що він фактично не взяв 30 000 літів від Г.Т., який просто залишив гроші в його машині. Заявник далі поскаржився, що суд першої інстанції навіть не оцінив, чи

були докази отримані на законних підставах. Апеляційний суд, в свою чергу, врахував докази, які були незаконно зібрані і неправильно витлумачив внутрішнє законодавство. Заявник також стверджував, що показання В.Ш. були суперечливими: неясно, хто повідомив STT про ймовірний злочин.

29. 28 січня 2014 року Верховний суд відхилив касаційну скаргу. Суд постановив, що досудове розслідування було розпочато 28 січня 2011 року за проханням В.Ш. Разом зі своїми свідченнями В.Ш. дав органам влади свій диктофон, де він записав свої розмови з Л.Д. і заявником. Суд постановив, що засуджені ув'язнені, які використовують диктофони, порушують внутрішні тюремні правила, але це не означає, що співробітники, які провели досудове розслідування і отримали інформацію з такого диктофона, діяли незаконно. Суд також постановив, що висновок про вину заявника ґрунтувалося не виключно на доказах, отриманих з диктофону В.Ш. Суд зазначив, що Л.Д. запропонував заявника в якості адвоката, оскільки той знав прокурорів і суддів, які займаються справами В.Ш., але Л.Д. не підбурював заявника брати хабар. У тому ж слуханні Верховний суд залишив касаційну скаргу Л.Д. без розгляду, оскільки в ній він наводить аргументи, що не досліджувалися в апеляційному суді.

30. 19 грудня 2014 року Верховний суд розглянув заяву заявника про відновлення розгляду справи. Він вирішив не робити цього, але зменшив штраф до 13 000 літів (приблизно 3 765 євро).

II. ВІДПОВІДНЕ ВНУТРІШНЄ ЗАКОНОДАВСТВО ТА ПРАКТИКА

A. Відповідне внутрішнє законодавство

31. Стаття 226 § 1 Кримінального кодексу, положення про хабарництво, що застосовується з моменту скоєння злочину, передбачає покарання того, хто, користуючись його або її соціальним статусом, посадою, повноваженнями, сімейними узами, контактами або іншими можливими впливами на державні або муніципальні установи та органи, міжнародні громадські організації, державних службовців або подібних осіб, пообіцяв вчинити вплив на відповідний орган, державного службовця або подібну особу в обмін на хабар, щоб схилити їх діяти певним чином, законно чи незаконно, або не діяти. Санкцією є або арешт, або тюремне ув'язнення на термін до трьох років. З 5 липня 2011 року покарання за статтею 226 § 1 за ті ж дії, в тому числі пропозиції хабарів третім особам, безпосередньо чи ні, або коли хабар пообіцяли, на нього

погодились або його було надано, були змінені на штраф, обмеження волі, арешт або тюремне ув'язнення на термін до чотирьох років. Стаття 226 § 2 застосовується до тих же дій, що здійснюються від імені самої особи або від якоїсь іншої, коли особа пообіцяла взяти хабар або його вимагала. Санкцією був штраф, арешт або позбавлення волі терміном до п'яти років.

32. Стаття 20 Кримінально-процесуального кодексу передбачає, що докази в кримінальному судочинстві повинні бути отримані в порядку, передбаченому законом. Допустимість доказів визначається суддею або судом, який розглядає справу в кожному конкретному випадку. Тільки матеріали, отримані законним шляхом, та які було перевірено шляхом процесуальних дій, встановленими в Кримінально-процесуальному кодексі, можуть бути визнані доказами. Судді оцінювали докази відповідно до їх внутрішніх переконань та на основі детальної і неупередженої оцінки всіх обставин справи у відповідності до закону.

33. У статті 158 Кримінально-процесуального кодексу передбачається, що у порядку розслідування злочинів, пов'язаних із зловживанням службовим становищем і хабарництвом, серед іншого, слідчі працівники можуть провести розслідування, не розкриваючи своїх особистостей. Дії таких посадових осіб повинні бути дозволени слідчим суддею, і можуть бути здійснені тільки в тому випадку, якщо було достатньо інформації про злочинну діяльність. Слідчий суддя повинен був прийняти рішення після отримання відповідного клопотання від прокурора. У рішенні повинні бути вказані особи, яким було дозволено займатися таємничою діяльністю; особа, проти якої повинні бути здійснені дії; інформація про злочинну діяльність; конкретні дії, які можуть бути здійснені; кінцева мета і тривалість таємних заходів. Забороняється підбурювати особу до вчинення злочину. Слідчі працівники не можуть застосовувати обмежувальні заходи за відсутності окремого рішення, якщо тільки не виникне гостра необхідність. В особливих випадках таємні дії можуть бути виконані особами, що не є слідчими працівниками, якщо було неможливо встановити, хто були винними. Ці особи можуть бути допитані в якості свідків і зберегти анонімність.

34. Стаття 159 § 1 Кримінально-процесуального кодексу передбачає, що прокурор, який отримав інформацію про те, що особу попросили вчинити злочин або взяти участь в ньому, може звернутися до слідчого судді з проханням дозволити дії, що імітують злочинну поведінку (*nusikalstamą veiką imituojančius veiksmus*). Стаття 159 § 2 передбачає, що слідчий суддя вправі санкціонувати такі дії. У рішенні повинна бути вказана особа, що буде здійснювати дії; особа, проти якої вони будуть

спрямовані; інформація про розглянуту злочинну діяльність; конкретні дії, які можуть бути виконані; кінцева мета; і тривалість дій. Стаття 159 § 3 за передбачає, що забороняється підбурювати особу до вчинення злочину в ході дій, що імітують злочинну поведінку.

35. У статті 3 § 20 Закону про оперативну діяльність, яка діяла в даний час, була визначена імітаційна модель злочинної поведінки (*nusikalstamos veikos imitacijos modelis*) як сукупність дій, що тягнуть за собою елементи правопорушення, вчинені з метою захисту особистих прав і свобод, власності або захисту суспільства і держави від злочинності.

36. Стаття 6 § 5 Закону про оперативну діяльність передбачає, що підрозділам, які здійснюють оперативну діяльність, заборонено провокувати людей на вчинення кримінальних злочинів. Провокація визначалася як тиск, активне підбурювання або підбурювання до вчинення злочину, обмеженням свободи дій людини, результатом чого є вчинення або спроба вчинити злочинний акт, який особа не планувала вчиняти раніше.

37. Стаття 12 § 1 Закону про оперативну діяльність передбачає, що імітація моделі злочинної поведінки повинна бути санкціонована Генеральним прокурором або його заступником, або регіональним головним прокурором, або його заступником. Заява спочатку має бути зроблена начальником підрозділу оперативної діяльності або його заступником. Заява повинна включати: ім'я, прізвище та обов'язки посадової особи, яка подала заяву на отримання дозволу; інформацію про необхідність застосування імітації моделі злочинної поведінки; інформацію про людей, проти яких повинна бути використана ця модель; обмеження поведінки, спрямованої на моделювання відповідно до спеціального положення Кримінального кодексу або Кодексу про адміністративні правопорушення; людей, які повинні імітувати злочинну поведінку; тривалість моделювання і кінцева мета.

38. В Додатку №. 1 до Кодексу відбування покарань на даний час зазначено, що ув'язненим заборонено мати диктофони.

39. Зауваження, схвалені Генеральним прокурором щодо застосування Закону про оперативну діяльність і Кримінально-процесуального кодексу від 12 жовтня 2007 року, передбачають, що заборонено підбурювати людину до скоєння злочину при проведенні імітації злочинної поведінки. Попередня інформація про намір людини вчинити злочин була необхідна, і особа, уповноважена здійснювати дії в рамках імітаційної моделі злочинної поведінки, повинна була бути ознайомлена з рішенням слідчого судді, в якому зазначені конкретні дозволені дії.

V. Відповідна внутрішня судова практика

40. 8 травня 2000 року Конституційний суд ухвалив рішення відповідно до «Закону про оперативну діяльність» Конституції. Суд покладався на практику Суду, коли було встановлено, що використання негласних заходів, таких як ці, не суперечить Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, якщо такі заходи засновані на законодавстві, яке було ясным і з передбачуваними наслідками, та переслідували законні цілі. Конституційний суд підкреслив, що імітація злочинної поведінки дозволяється тільки для того, щоб «приєднатися» (prisijungti) до триваючої злочинної діяльності, оскільки така діяльність відбувається без будь-якої участі з боку людей, які беруть участь в таємній оперативній діяльності. Негласні агенти тільки імітували те, що беруть участь у злочинній діяльності, яка була запланована або вже розпочата. Під час використання імітаційної моделі кримінального поведінки заборонялося підбурювати кого-небудь до скоєння нового злочину або до того, який було розпочато, але пізніше припинено. Модель імітації кримінального поведінки є незаконною, якщо рамки, які було встановлено для неї, було порушено, або якщо хтось підбурював людину до скоєння злочину. Оцінка цих обставин і є предметом суду. Судам звичайної юрисдикції, що займаються звинуваченнями про підбурювання або інші форми зловживання моделлю імітації злочинної поведінки, потрібно визначати в кожному конкретному випадку, чи вийшли слідчі органи за правові межі, в яких ця модель була санкціонована.

41. У будь-якому випадку Верховний суд встановив правила, яких необхідно дотримуватися, щоб визначити, чи пов'язане використання імітаційної моделі кримінального поведінки або аналогічних спеціальних методів розслідування з підбуренням до вчинення злочину. Постановлено, що такі заходи, як імітаційна модель кримінального поведінки, можуть використовуватись тільки тоді, коли є об'єктивні дані, які свідчать про те, що особа була схильна вчинити злочин (лише чуток недостатньо). Фізичні особи можуть виступати в ролі таємних агентів тільки після того, як вони повідомили в органи про злочинне діяння, яке, ймовірно, буде здійснено. Висновок про підбурювання може бути зроблений навіть в тому випадку, якщо дії посадових осіб щодо підбурювання були неінтенсивними або ненаполегливими, або якщо з підозрюваним зв'язалися через третіх осіб, які нічого не підозрювали. Державним органам потрібно довести, що ніякого підбурювання не було. У разі підбурювання всі докази, отримані в результаті цієї справи,

повинні бути виключені зі справи (рішення від 16 грудня 2008 року, № 2А-Р-6/2008).

42. У будь-якому випадку Верховний суд постановив, що виключно на основі тієї обставини, що засуджений в'язень використовував диктофон, який був заборонений у виправній установі, не можна сказати, що слідчі працівники діяли незаконно, коли отримали записи з цього диктофону. Важливим фактором було те, що запис був єдиним доказом у справі (рішення від 12 лютого 2013 року, № 2К-75/2013).

ПРАВО

I. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ СТАТТІ 6 § 1 Конвенції

43. Заявник поскаржився, що він був позбавлений справедливого судового розгляду під час висунення проти нього кримінального обвинувачення. Зокрема, він заявив, що його підбурювали до вчинення такого злочину як хабар, за яке він був засуджений внутрішніми державними судами. Він посилався на пункт 1 статті 6 Конвенції, відповідна частина якої говорить:

“При висуненні ... будь-якого кримінального обвинувачення проти нього кожен має право на справедливий ... розгляд його справи ... незалежним і безстороннім судом...”

A. Прийнятність

44. Суд вважає, що ця скарга не є явно необґрунтованою у відповідності до статті 35 § 3 (а) Конвенції. Він також зазначає, що вона не є неприйнятною за інших підстав. Тому вона має бути визнана прийнятною.

B. Обставини справи

1. Доводи сторін

(а) Заявник

45. Заявник зазначив, що підставою для початку досудового розслідування були диктофонні записи В.Ш., який йому було заборонено мати у виправній установі. Перший акт провокаційних дій було здійснено до того, як суд санкціонував дії, що імітують злочинну поведінку (див. Пункти 7-9 вище). Заявник також припустив, що Г.Т. був колишнім поліцейським. Заявник додав, що В.Ш. був секретним інформатором

поліції по незаконному зберіганню наркотиків у виправній установі, і додав, що В.Ш. раніше працював з поліцією.

46. Заявник далі стверджував, що він не ініціював жодних зустрічей з В.Ш. і Г.Т., і що вони активно шукали його і постійно телефонували йому. Гроші, що надав йому Г.Т. були винагородою за юридичні послуги. Хоча угоду про надання таких послуг і не було укладено, він усно погодився представляти інтереси В. Ш. і планував підписати всі необхідні документи, коли розгляд справи про умовно-дострокове звільнення В. Ш. закінчиться. Конкретна сума в 30 000 літів В.Ш. запропонував дати як хабар для суддів в Каунаському обласному суді, і заявник вважає, що це було явне підбурювання, що перевищує межі санкціонованих дій, що імітують злочинну поведінку.

47. Нарешті, В.Ш. був звільнений умовно-достроково Окружним судом Кайшіадорі 19 жовтня 2011 року. Заявник стверджував, що це сталося через те, що В.Ш. успішно виконав завдання, що дали йому державні органи, про підбурення заявника до вчинення даного злочину.

(b) Уряд

48. Уряд заявив, що державні органи вели пасивне розслідування протиправної діяльності, оскільки інформація про те, що заявник міг брати хабарі, надходила від В.Ш., який був приватною особою. Хоча В.Ш. надав свої записи з диктофона, на яких були записані розмови із заявником, слідчий суддя санкціонував дії, що імітують злочинну поведінку через три дні після того, як державні органи були проінформовані про можливу злочинну діяльність. Це означало, що з самого початку використання таких дій контролювалося прокурором і слідчим суддею, який надавав більш широкі процесуальні гарантії, ніж ті, які передбачені в рамках імітаційної моделі злочинної поведінки. Процедура дозволу на проведення слідчих заходів також була ясна і передбачувана.

49. Уряд далі стверджував, що В.Ш. почав співпрацювати з державними органами після того, як заявник запропонував В.Ш. організувати йому умовно-дострокове звільнення. Таким чином, дії, що імітують злочинну поведінку, були використані для приєднання до вже розпочатого злочинного акту. На відміну від справи Раманаускаса проти Литви ([GC], № 74420/01, ECHR 2008), роль влади обмежилась звинуваченням заявника на підставі інформації, що була передана їм третьою стороною. Дзвінки В.Ш. до заявника не могли привести до висновку, що заявника було підбурено. Під час цих бесід заявник говорив

розпливчастими термінами, зазначив, що він уже «колись мав з цим справу» і тільки «налагодив справи» в Страсбурзі, що, на думку уряду, було явною ознакою того, що він розумів, що його дії були незаконними.

50. Уряд стверджував, що після рішення Великої палати по справі Раманаускаса (там само) державні органи та національні суди почали більш ретельно оцінювати законність надання дозволу на реалізацію імітаційної моделі злочинної поведінки й аналогічних дій. Уряд стверджував, що протягом усього судового розгляду проти заявника, були ретельно дотримані усі критерії, сформульовані Судом (див. пункт 41 вище). Голосові записи, що були зроблені В.Ш. до дозволу на вчинення дій, що імітують злочинну поведінку, були проаналізовані національними судами (див. пункти 27 і 29 вище). Уряд також заявив, що заявник міг надати чіткі аргументи щодо підбурення в національних судах, і вони надали аргументовані відповіді. Свідки були викликані і допитні під час слухань, а заявник і його адвокат могли задавати їм питання.

51. Нарешті, уряд заявив, що В.Ш. був умовно-достроково звільнений у жовтні 2011 року, тому що на той час він провів дев'ять місяців в блоці з більш легкою охороною і відбував покарання у Вільнюській виправній установі. Там він брав участь у програмах соціальної реабілітації, юридичної та соціальної освіти і надав інформацію про те, що він буде працювати після звільненні.

2. Оцінка Суду

(а) Загальні принципи

52. Суд в цілому визнав, що зростання організованої злочинності і труднощі, з якими стикаються правоохоронні органи при виявленні і розслідуванні правопорушень, виправдовують вжиття належних заходів. Він підкреслив, що поліції все частіше потрібно використовувати таємних агентів, які забезпечені оперативною легендою, інформаторів і негласні методи оперативної роботи, особливо в боротьбі з організованою злочинністю і корупцією (див. *Раманаускас*, процитовано вище, § 49). Суд визнає використання таємних методів розслідування в боротьбі зі злочинністю. Він неодноразово стверджував, що таємні операції як такі не перешкоджають праву на справедливий судовий розгляд, і що наявність ясних, адекватних і достатніх процесуальних гарантій встановлює допустимі дії поліції, які не допускають провокації (див. там же, §§ 51 і 53, *Ciprian Vlăduț i Ioan Florin Pop v. Romania*, № 43490/07 і 44304/07, § 77, 16 липня 2015 року, і *Носко та Нефьодов проти Росії*, №

5753/09 і 11789/10, § 50, 30 жовтня 2014 року, з додатковими посиланнями).

53. Викладено загальні принципи, що стосуються питання про провокацію у справі *Раманаускаса* (цитуються вище, §§ 49-61).

54. Що стосується підбурювання зі сторони поліції, Суд постановив, що право на справедливий судовий розгляд порушено там, де поліцейські вийшли за межі пасивного розслідування злочинної діяльності підозрюваного, і почали чинити сильний тиск, такий як підбурення до вчинення злочину, який би в інакшому випадку не був здійснений (див. рішення від 9 червня 1998 року у справі *Тейксейра де Кастро* проти Португалії, § 38, *Звіт про постанови та рішення 1998-IV*). У справі *Ваньян проти Росії* (№ 53203/99, §§ 45-50 від 15 грудня 2005 року) Суд пішов далі і визнав, що питання про провокацію може бути актуальним навіть тоді, коли операція, про яку йде мова, була проведена фізичною особою, що виступала в якості таємного агента, але фактично вона була організована і контролювалася поліцією.

55. У своєму широкому прецедентному праві з цього питання Суд розробив критерії, для того, щоб розрізнити провокацію, що порушує пункт 1 статті 6 Конвенції, від допустимої поведінки при використанні законних таємних методів під час кримінальних проваджень. Хоча неможливо знизити різноманітність ситуацій, які можуть виникнути в цих умовах, для того, щоб спростити контрольний список критеріїв, для розгляду Судом скарг про провокацію, розроблено два критерії: матеріальний і процесуальний аспекти щодо підбурення. Відповідні критерії, що визначають розгляд справи Судом в цьому питанні, викладені в справі *Баннікова проти Росії* (№ 18757/06, §§ 37-65, від 4 листопада 2010 року). Вони були недавно узагальнені у справі *Матановіч проти Хорватії* (№ 2742/12, §§ 123-135, від 4 квітня 2017 р.)¹.

(i) Перевірка щодо обґрунтованості підбурення

56. При розгляді скарги про провокацію заявника, Суд буде намагатися, в першу чергу, визначити на основі наявного матеріалу, чи було скоєно злочин без втручання органів влади, тобто чи було розслідування «пасивним». Під час прийняття рішення про те, чи було розслідування «пасивним», Суд ознайомився з причинами, що лежать в основі прихованої операції, зокрема: чи були об'єктивними підозри, що

¹ Текст цього рішення, яке перекладене українською мовою адвокатами Олександром Дроздовим та Оленою Дроздовою див.: http://unba.org.ua/assets/uploads/publications/Pereklad_rishennya_evr_sudu_13072017.pdf.

заявник причетний до злочинної діяльності, або був схильним до скоєння злочину, до того, як був спровокований поліцією (див. *Фюрч (Furcht) проти Німеччини*, № 54648/09, § 51, від 23 жовтня 2014 р.), а також поведінку органів, що здійснювали цю операцію, зокрема, чи здійснювали органи вплив на заявника, для того, щоб спровокувати вчинити злочин, який би інакше не було скоєно, для того, щоб було можливо встановити факт скоєння злочину, тобто отримати докази і розпочати кримінальне переслідування (див. згадане вище *Раманаускас*, § 55, *Фюрч*, згадане вище, § 48; *Морарі проти Республіки Молдова*, № 65311/09, § 31, від 8 березня 2016 року, і *Матановіч*, процитоване вище, § 123). Суд знову заявляє про те, що, коли участь поліції обмежується наданням допомоги приватній стороні в реєстрації здійснення незаконної дії іншої приватної сторони, визначальним фактором залишається поведінка цих двох осіб (див. *Мілінієне проти Литви*, № 74355/01, § 38 від 24 червня 2008 року).

57. Нарешті, Суд також наголосив на необхідності чіткої та передбачуваної процедури санкціонування слідчих дій, а також її належного контролю. Він вважає судовий контроль найбільш доцільним засобом у справах, пов'язаних з таємними заходами (див. згадану вище справу *Матановіч*, § 124, з подальшими посиланнями).

58. Другим кроком буде розгляд питання Судом про те, як внутрішні суди розглядали заяву заявника про підбурення, що є частиною процедури розгляду скарги про агента-провокатора (див. згадану вище справу *Баннікова*, §§ 51-65, з подальшими посиланнями).

59. Як вихідний пункт, Суд повинен пересвідчитися у потенційній спроможності національних судів розглядати таку скаргу у спосіб, сумісний із правом на справедливий судовий розгляд. Тому він повинен перевірити, чи є обґрунтована скарга заявника про підбурювання розумним захистом відповідно до національного законодавства або дає підстави для вилучення доказів або призводить до подібних наслідків. Незважаючи на те, що Суд, як правило, залишає внутрішнім органам влади вирішувати, якої процедури має дотримуватися суддя при отриманні заяви про провокацію вчинення злочину, він вимагає, щоб така процедура була змагальною, ретельною, вичерпною та остаточною з питання провокації злочину з метою його викриття. (див. згадану вище справу *Матановіч*, § 126).

60. Більш того, принципи змагального розгляду і рівності сторін є необхідними під час розгляду скарги про агента-провокатора, так само як і процесуальні гарантії, що пов'язані з пред'явлення доказів і допитами таємних агентів та інших свідків, які могли б свідчити з питання про підбурювання (див. згадану вище справу *Баннікова*, § § 58-65).

61. У зв'язку з цим Суд також підкреслює, що тягар доведення того, що підбурення не було, покладається на обвинувачення, за умови, що заяви відповідача не є абсолютно неймовірними. На практиці відсутність формальних підстав на проведення таємних заходів та контролю ними можуть перешкоджати звільненню органів влади від зазначеного тягаря (там само, § 48 і справа *Раманаускас*, згадана вище, §§ 70-71).

(iii) Методологія оцінки Суду

62. Методологія оцінки Суду була викладена у справі Матановіча (див. вище), і це виглядає наступним чином.

(a) З практики Суду випливає, що попередній розгляд у своїй оцінці скарги на підбурювання стосується наявності суперечливої скарги про те, що заявник піддавався підбурюванню державними органами. У зв'язку з цим, для того, щоб продовжити подальшу оцінку, Суд повинен переконатися, що ситуація, що розглядається, поширюється на перший погляд на категорії "справи про провокацію". Якщо Суд дійде висновку, що скарга заявника повинна розглядатися в категорії "справи про провокацію", він першим кроком буде продовжувати оцінку за основним критеріями підбурювання (там само, §§ 131-132).

(b) Якщо згідно з основним критерієм підбурювання на підставі наявної інформації Суд міг би з достатньою мірою впевненості визначити, що внутрішні органи розслідували діяльність заявника в основному пасивним способом і не підбурювали його до вчинення злочину, як правило, цього буде достатньо для того, щоб Суд дійшов висновку, що подальше використання в кримінальному провадженні проти заявника доказів, отриманих за допомогою таємних заходів, не викликає спірних питань відповідно до пункту 1 статті 6 Конвенції (там само, § 133).

(c) Однак, якщо Суд в результаті матеріального тесту підбурювання дійде висновку про нез'ясованість певних обставин через відсутність інформації у справі, відсутність розкриття інформації або протиріч у тлумаченні подій, що висуваються сторонами (див. згадане вище рішення у справі *Баннікова*, §§ 52 і 67; Див. також *Едвардс і Льюїс проти Сполученого Королівства* [GC], № 39647/98 та 40461/98, § 46, ЄКПЛ

2004-X, та V v. Фінляндії, № 40412/98, § 80, 24 квітня 2007 р.), або якщо Суд визнає, на підставі сутнісного тесту, що заявника було піддано підбурюванню до вчинення злочину, всупереч пункту 1 статті 6 Конвенції, Суд повинен буде здійснити другий крок – вдатися до процедурного тесту підбурювання. (там же, § 134).

(b) Застосування цих принципів у даній справі

63. Суд в першу чергу зазначає, що заявник був визнаний винним в отриманні хабара в розмірі 2000 літів і 30 000 літів відповідно в обмін на обіцянку допомогти в розгляді справи про умовно-дострокове звільнення В.Ш.

64. Суд також зазначає, що Уряд не заперечує, що дана справа відноситься до категорії «провокація злочину з метою його викриття», і Суд оголосив клопотання прийнятним (див. п. 44 вище). Таким чином, він буде продовжувати розгляд справи, виходячи з того, що вона відноситься до категорії «провокація злочину з метою його викриття».

65. Суд зазначає, що В.Ш. був приватною особою, яка зв'язалася з заявником, та те, що його із заявником познайомив Л.Д. У зв'язку з цим Суд вважає, що твердження заявника про те, що В.Ш. раніше працював агентом поліції, не були доведені і не відносяться до справи. Навіть якщо припустити, що В.Ш. раніше працював агентом поліції, це не змінило б його статус приватної особи в цій справі, або характер дій заявника з моменту, коли Л.Д. познайомив його з В.Ш. Фактично, немає причин вважати, що, коли В.Ш. з самого спочатку зв'язався з заявником, В.Ш. діяв в якості агента держави, за вказівкою органів прокуратури, або іншим чином під їх контролем, або що у нього були якісь приховані мотиви. Таким чином, ця справа не має стосунку до таємних агентів поліції, а скоріше має відношення до дій приватної особи, що діє під наглядом поліції.

66. Суд зазначає, що органи прокуратури тільки дали вказівки В.Ш. і Г.Т. щодо дій, які вони можуть здійснювати після В.Ш. повідомив про корумповані пропозиції заявника (див. пункт 12 вище). Дійсно, перше звинувачення про те, що заявник вимагає хабар, було висунуто В.Ш., який 28 січня 2011 зв'язався з STT через Г.Т. (див. п.6 вище); через три дні він і Г. Т. отримали дозвіл на здійснення дій, що імітують злочинну поведінку (див. пункти 8 і 9 вище). В останньому рішенні Суд не бачить нічого неадекватного або незаконного (див. справу *Матановіч*, згадану вище, § 139).

67. Суд також зауважує, що з наданої йому інформації, видно, що записи розмов між заявником і В.Ш. та між заявником, Г.Т., В.Ш. і Л.Д. демонструють, що саме заявник розповів про можливість підкупу суддів, називаючи конкретні суми, які необхідно сплатити (див. пункти 6, 7, 16 і 17 вище, порівняти і зіставити зі справою *Паренюк проти Республіки Молдова*, № 17953/08, § 39 від 1 липня 2014 року), і що саме він розповів про справу, яку він виграв проти Литви у Суді, на основі неправдивої інформації про те, що він тоді не прийняв хабар, тоді як отримання хабара ніколи не оскаржувалось у в Страсбурзькому суді (див. пункт 7 вище, див. також *Раманаускас*, процитований вище, § 72).

68. Суд не може прийняти аргумент заявника про те, що Г.Т. залишив 30 000 літів в боковій кишені автомобіля заявника в якості винагороди за його юридичні послуги, оскільки угоду про надання юридичної допомоги не було укладено (див. пункт 46 вище), і оскільки з інформації, що є у розпорядженні Суду, вбачається, що сам заявник заплатив 579 євро своєму адвокату під час кримінальної справи проти нього, що більш ніж у шістнадцять разів менше передбачуваної вартості його участі у справі про умовно-дострокове звільнення. Окрім цього, якщо заявник вважав, що В.Ш. наполягав на тому, що він підкупив суддів, він не вжив жодних заходів, щоб повідомити про це в органи влади. Тому немає ніяких підстав для того, щоб припустити, що дії В.Ш. і Г.Т. підбурювали заявника до вчинення злочину, за яким його було засуджено, оскільки в той час, коли йому віддали гроші, поліція вже мала у своєму розпорядженні інформацію, яка дозволяла припустити, що він фактично вимагав хабар (порівняйте і зіставте зі справою *Паренюк*, процитовану вище § 38). Хоч це і правда, що В.Ш. неодноразово дзвонив заявнику, його також просив про це сам заявник (див. пункт 15 вище, порівняйте і зіставте з рішенням у справі *Морарі*, процитованим вище § 36).

69. За цих обставин Суд не знаходить жодних ознак правопорушень у проведенні операції органами прокуратури або участі органів прокуратури, які були визначальним фактором. Визначальним фактором була поведінка заявника під час зустрічей з В.Ш. і Г.Т. В результаті чого Суд визнає, що, органи прокуратури, можна сказати, «приєдналися» до злочинної діяльності, а не ініціювати її (див. згадану вище статтю *Мілінієн*, § 38).

70. Беручи до уваги усе сказане вище, Суд робить висновок про те, що в цій справі не було підбурення до вчинення правопорушення, і тому подальше використання доказів, отриманих в ході кримінального провадження проти заявника є такими, що не порушують положення п. 1 статті 6 Конвенції. Як уже згадувалося, якщо Суд встановить, що

національні органи влади проводили розслідування діяльності заявника пасивно і не підбурювали його або її до вчинення злочину, то це вважається достатнім, щоб Суд дійшов висновку про те, що підбурення не було. Оскільки Суд уже зробив висновок, в цій справі не було підбурення заявника до вчинення злочину, отже немає особливих обставин, щоб розглядати те, в якому порядку національні суди розглядають скаргу заявника (див., а contrario, *Міллс проти Ірландії* (ріш.) [Комітету], № 50468 / 16, § 29, від 10 жовтня 2017 року).

З ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* заяву прийнятною;
2. *Постановляє* рішення, що не було порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.

Учинено англійською мовою та повідомлено письмово 20 лютого 2018 року відповідно до пунктів 2 і 3 Правила 77 Регламенту Суду.

Андреа Тамієтті
Заступник Секретаря

Ганна Юдківська
Голова

Відповідно до п. 2 Статті 45 Конвенції та п. 2 Правила 74 Регламенту Суду, окрема думка судді Кюріса додається до цього рішення.

G.Y.

A.N.T.